

ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซักร้าน ที่มีต่อความสามารถ
ในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
Effects of Jurisprudential Inquiry Model on Thinking Abilities
According Yonisomanasikāra of Mathayomsuksa 5 Students

¹ปรียาพร ใจนิม Preeyaphorn Jainim

²อรพิน ศิริสัมพันธ์ Orapin Sirisamphan

³มนัสนันท์ น้าสมบูรณ์ Manasanan Namsomboon

¹²³สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา, ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน, มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹²³Teaching Social Studies, Curriculum and Instruction, Silpakorn University

¹Corresponding author, e-mail: jainim_p@su.ac.th

Received November 12, 2024; Revised December 26, 2024; Accepted: December 26, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เรื่องกฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซักร้าน 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่องกฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซักร้าน 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซักร้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/12 จำนวน 39 คน โรงเรียนอุดรดิตถ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ภาควิชาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัว 2) แบบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัว 3) แบบวัดความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซักร้าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent) ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เรื่องกฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัว หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซักร้านสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 2) ผลการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัว หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซักร้านสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ 3)

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: หลักโยนิโสมนสิการ; การเรียนรู้แบบซีกค่าน; วิชาสังคมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to compare the students' thinking abilities before and after learning management through the Jurisprudential Inquiry Model, 2) to evaluate the learning outcomes regarding family law before and after employing the Jurisprudential Inquiry Model, and 3) to examine students' opinions on instruction using the Jurisprudential Inquiry Model. The research sample comprised 39 people of Mathayomsuksa 5 students at Uttaradit School, Muang District, Uttaradit Province, under the Secondary Educational Service Area Office Phitsanulok Uttaradit, during the second semester of the 2023 academic year, selected through cluster random sampling. The tools used in the research consisted of 1) lesson plan on civil law regarding family, 2) learning outcomes test on civil law regarding family, 3) measurement of thinking ability according to the principles of Yonisomanasikāra, and 4) a questionnaire on students' opinions towards the Jurisprudential Inquiry Model. Statistics used in data analysis include mean (M), standard deviation (S.D.) and independent t-test. The findings revealed significant improvements: 1) The thinking abilities according to Yonisomanasikāra concerning family law were significantly higher after learning through the Jurisprudential Inquiry Model at the level of .05 significance, and 2) learning outcomes on family law were significantly enhanced after employing the Jurisprudential Inquiry Model, at the level of .05 significance. And, 3) students' opinions on instruction with the Jurisprudential Inquiry Model were the highest level.

Keywords: Yonisomanasikāra; Jurisprudential Inquiry; Social Studied

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ทั้งด้านข้อมูลข่าวสาร เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม จึงจำเป็นอย่างมากที่จะต้องตั้งรับกับความเปลี่ยนแปลงและผันผวนนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสิ่งสำคัญที่จำเป็นทำให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและเผชิญกับปัญหาต่างๆ ได้ คือ การคิด ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในหลวงรัชกาลที่ 9 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวันที่ 9 กรกฎาคม 2540 มีสาระสำคัญดังนี้ ตอนหนึ่งความว่า “ความคิดนั้นสำคัญมาก ถือได้ว่าเป็นแม่บทใหญ่ของคำพูดและการกระทำทั้งปวง กล่าวคือ ถ้าคนเราคิดดี คิดถูกต้อง ทั้ง

ตามหลักวิชาและคุณธรรม คำพูดและการกระทำก็เป็นไปในทางที่ดีที่เจริญ...” (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540)

จากพระบรมราโชวาทข้างต้น แสดงให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของการคิด ที่เป็นส่วนสำคัญในการหล่อหลอมมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และหากจะพัฒนาความสามารถทางการคิด แนวทางหรือวิธีการที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ทุกช่วงวัยนั้นคือการศึกษานั้นเอง ซึ่งการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องฝึกทักษะ กระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ดังนั้นการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญ ที่จะสามารถพัฒนามนุษย์ในด้านต่างๆ ตามธรรมชาติให้เต็มศักยภาพของตน และสามารถดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม ตลอดจนเป็นผู้ที่มีเหตุผล คิดไตร่ตรองก่อนที่กระทำการใด ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการฝึกทักษะการคิดนับว่าเป็นเรื่องสำคัญอย่างหนึ่งที่คุณสอนจะต้องจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่แน่นอน มีความสามารถในการพลิกแพลงความสามารถในการปรับตัวได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์เฉพาะหน้า และจากการรายงานผลการประเมิน PISA 2022 ซึ่งเป็นการประเมินเยาวชนที่มีศักยภาพและความสามารถในการใช้ชีวิตต่อการเปลี่ยนแปลง พบว่า ในภาพรวมของนักเรียนไทยมีผล การประเมินต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ (OECD) ทุกสาขาวิชา ซึ่งเมื่อเทียบกับ PISA 2018 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยทั้งสามด้านลดลง ในภาพรวมของผลการประเมิน PISA 2022 สะท้อนให้เห็นว่า ระบบการศึกษาทั่วโลกมีคะแนนเฉลี่ยลดลงเมื่อเทียบกับ PISA 2018 ซึ่งเป็นผลกระทบจากที่ทุกประเทศต้องเผชิญกับความท้าทายของการจัดการเรียนรู้ในช่วงที่มีวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2566) แสดงให้เห็นว่านักเรียนยังขาดทักษะการคิดและควรเร่งพัฒนาเพื่อให้นักเรียนมีทักษะการคิดที่ดีขึ้นเพื่อให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตในสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เป็นหลักการคิดในทางพระพุทธศาสนา เป็นการคิดอย่างมีระบบ คิดอย่างวิเคราะห์ พิจารณาอย่างถี่ถ้วน รวมถึงการคิดถูกต้องตามความเป็นจริง โดยอาศัยการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและคิดเชื่อมโยงตีความข้อมูล ที่สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งการคิดตามแบบโยนิโสมนสิการตามแนวคิดของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต) ประกอบไปด้วย 4 ลักษณะสำคัญ ได้แก่ 1) อุปายมนสิการ (คิดถูกวิธี) 2) ปณมนสิการ (คิดมีระเบียบขั้นตอน) 3) การณมนสิการ (คิดมีเหตุผล) และ 4) อุปาทกมนสิการ (คิดเร้ากุศล) (พระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต), 2562) ดังนั้น หลักการคิดเป็น การคิดถูกต้องตามความเป็นจริงหรือคิดแบบโยนิโสมนสิการ จึงเป็นกระบวนการคิดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน เพราะเมื่อโลกมีความเปลี่ยนแปลงไป มีความเจริญก้าวหน้าพัฒนาในด้านวัตถุเพิ่มมากขึ้น แต่ด้านจิตใจมนุษย์ไม่ได้รับการพัฒนามากเท่าที่ควร จึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาสังคมในด้านต่างๆ ตามมามากมาย เพราะกระบวนการคิดเป็นบ่อเกิดแห่งการกระทำถ้าคิดดีย่อมทำในสิ่งที่ดี เมื่อคิดไม่ดีจึงเป็น

เหตุให้ทำซ้ำ ดังนั้นการคิดแบบโยนิโสมนสิการ เป็นการอาศัยการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและคิดเชื่อมโยงตีความข้อมูลเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งและต้องมีทางออกของปัญหานั้นเสมอ (พระอริการิตติศักดิ์ สุธีโร, 2561)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถทางการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการนั้น มีความสอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกด้านคิดค้นขึ้นโดย Joyce, et al. ได้อธิบายเกี่ยวกับการตัดสินใจอย่างชาญฉลาดในประเด็นปัญหาขัดแย้งต่างๆ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องค่านิยมที่แตกต่างกัน ปัญหาดังกล่าวอาจเป็นปัญหาทางสังคม หรือปัญหาส่วนตัวที่ยากแก่การตัดสินใจ และสามารถเลือกทางที่เป็นประโยชน์มากที่สุด โดยกระทบต่อสิ่งอื่นๆ น้อยที่สุด นักเรียนควรได้รับการฝึกฝนให้รู้จักวิเคราะห์ปัญหา ประมวลข้อมูล ตัดสินใจเลือกทางเลือกอย่างมีเหตุผล และแสดงจุดยืนของตนเองได้ ซึ่งครูสามารถใช้กระบวนการซีกด้าน กระบวนการที่ใช้กันในศาลมาทดสอบนักเรียนว่าจุดยืนที่ตนแสดงนั้นเป็นจุดยืนที่แท้จริงของตนหรือไม่ โดยการใช้คำถามซีกด้านจะช่วยให้ นักเรียนคิดย้อนกลับไปพิจารณาความคิดเห็นอันเป็นจุดยืนของตน ซึ่งอาจทำให้นักเรียนปรับเปลี่ยนความคิดหรือจุดยืนของตนหรือยืนยันจุดยืนของตนอย่างมั่นใจขึ้น สิ่งที่สำคัญคือจุดยืนที่ปรากฏในตนเองนั้นควรสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของคามยุติธรรม และศักดิ์ศรีของมนุษย์ โดยประเด็นที่จะนำมาอภิปรายประเด็นทางกฎหมาย จริยธรรม และสังคมที่สำคัญ ซึ่งประเด็นสำคัญต้องมีแนวทางการแก้ไขสองทางเลือกหรือมากกว่านั้น (Joyce, et al., 2009) จึงเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการนำมาใช้กับเนื้อหาสาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของสภาพปัญหาและความผันผวนที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ดังที่กล่าวข้างต้น จึงจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ตลอดจนมีความสามารถในการคิดขั้นสูง และมีทักษะชีวิตสามารถคิดแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นวิชาเพิ่มเติมที่เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นวิชาที่มุ่งเน้นการเป็นพลเมืองและพลโลกที่ดีให้กับผู้เรียน และฝึกให้ผู้เรียนได้ คิดเป็น แก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนทั้งปฏิบัติตนอันได้ชื่อว่าเป็นพลเมืองดีที่มีหน้าที่ปฏิบัติต่อสมาชิกคนอื่นในสังคม ซึ่งในการจัดการเรียนรู้แบบซีกด้านนั้น จะช่วยให้นักเรียน เรียนรู้ที่จะคิดอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับประเด็นปัญหา

ด้วยสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าวที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิจัย เรื่อง ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกด้าน ที่มีต่อความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และมีความคาดหวังว่านักเรียนจะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถรับมือกับการเผชิญกับปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล เป็นไปตามหลักการและมีความเป็นธรรม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เรื่องกฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอุดรดิตถ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 13 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 424 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/12 จำนวน 39 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เลือกห้องเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นการจัดห้องเรียนแบบละความสามารถทางการเรียนระดับเก่ง ปานกลาง และอ่อน อยู่ในห้องเดียวกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย วิธีการดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัวโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน จำนวน 3 แผน ที่ผ่านการตรวจดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งผลการให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้เท่ากับ 1.00
2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัวเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก มีทั้งหมด 30 ข้อ ที่ผ่านการตรวจดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งผลการให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้เท่ากับ 1.00 และผลการวิเคราะห์ข้อสอบที่ผู้วิจัยเลือกมานั้นมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.27-0.77 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.23 – 0.69
3. แบบวัดความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์แบบอัตนัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามลักษณะการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ 4 ลักษณะของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนนรายข้อในลักษณะรูบริค (Rubric Scoring) 3 ระดับ จำนวน 2 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 4 ข้อ รวมทั้งหมด 8 ข้อ ที่ผ่านการตรวจดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งผลการให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้เท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) ตาม

แนวคิดของลิเคิร์ท (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ที่ผ่านการตรวจดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งผลการให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้เท่ากับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ วิธีการดำเนินการทดลองผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จากนั้นสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน และแนะนำวิธีการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน ตลอดจนให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/12 จำนวน 39 คน ทำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนเรียน และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการก่อนเรียน 2) ขั้นตอนการทดลอง ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่านไปใช้สอน กับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/12 โดยทำการทดลองสอน สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวมระยะเวลา 6 สัปดาห์ 12 คาบเรียน 3) ขั้นตอนหลังการทดลอง หลังจากผู้วิจัยสอนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่านแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้หลังเรียน และแบบความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ผลต่อไป และให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน เพื่อนำข้อมูลและข้อเสนอแนะจากการสอบถามมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนต่อไป ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เรื่อง กฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เรื่องกฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน ดังที่ปรากฏในตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เรื่อง กฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน

ความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ	n	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย (M)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t	p
ก่อนเรียน	39	24	10.26	2.79	-12.88*	0.00
หลังเรียน	39	24	15.97	2.90		

$p \leq .05$

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า คะแนนความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เรื่อง กฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค้ำหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ย หลังเรียน ($M = 15.97$, $S.D. = 2.90$) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($M = 10.26$, $S.D. = 2.79$)

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เรื่องกฎหมายแพ่ง ว่าด้วยครอบครัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค้ำ

ความสามารถใน การคิดตามหลัก โยนิโสมนสิการ	คะแนน เต็ม (เฉลี่ย)	ก่อนเรียน				หลังเรียน			
		M	S.D.	ระดับ	ลำดับ ที่	M	S.D.	ระดับ	ลำดับ ที่
การคิดอย่างถูกวิธี	3	1.45	0.52	ต่ำ	1	2.18	0.47	ปานกลาง	1
การคิดอย่างมี หลักการ	3	1.19	0.32	ต่ำ	3	1.85	0.45	ปานกลาง	4
การคิดอย่างมี เหตุผล	3	1.18	0.35	ต่ำ	4	2.03	0.50	ปานกลาง	2
การคิดเร้ากุศล	3	1.21	0.41	ต่ำ	2	2.00	0.51	ปานกลาง	3
เฉลี่ยรวมแต่ละ ด้าน		1.26	0.42	ต่ำ		2.01	0.49	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังจากที่ได้รับรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบซีกค้ำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปาน กลาง ($M = 2.01$, $S.D. = 0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การคิดอย่างถูกวิธี ($M = 2.18$, $S.D. = 0.47$) การคิดอย่างมีเหตุผล ($M = 2.03$, $S.D. = 0.50$) การคิด เร้ากุศล ($M = 2.00$, $S.D. = 0.51$) และ การคิดอย่างมีหลักการ ($M = 1.85$, $S.D. = 0.45$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่องกฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัวของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค้ำ จึงปรากฏ ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัว ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค้ำ

ผลการเรียนรู้	n	คะแนน เต็ม	คะแนน เฉลี่ย M	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t	p
ทดสอบก่อนเรียน	39	30	13.26	4.20	17.20*	0.00
ทดสอบหลังเรียน	39	30	18.79	3.90		

$p \leq .05$

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า คะแนนผลการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัว ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($M = 18.79$, $S.D. = 3.90$) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($M = 13.26$, $S.D. = 4.20$)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน ปรากฏในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน

ความคิดเห็น	M	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	ลำดับที่
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
1. การจัดการเรียนรู้แบบซีกค่านช่วยฝึกให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบตามลำดับขั้นตอน	4.62	0.59	มากที่สุด	2
2. การจัดการเรียนรู้แบบซีกค่านส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	4.62	0.63	มากที่สุด	2
3. การจัดการเรียนรู้แบบซีกค่านส่งเสริมให้นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้ง โดยใช้เหตุและผล	4.77	0.48	มากที่สุด	1
รวมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.67	0.43	มากที่สุด	(3)
ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้				
4. การจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน ส่งเสริมให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกันตลอดจนรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	4.92	0.27	มากที่สุด	1
5. การจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าคิดกล้าแสดงออก และมีความเชื่อมั่นในตนเอง	4.74	0.55	มากที่สุด	3
6. การจัดการเรียนรู้แบบซีกค่านทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และครูกับนักเรียน	4.79	0.57	มากที่สุด	2
รวมด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้	4.82	0.40	มากที่สุด	(1)
ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้				
7. การจัดการเรียนรู้แบบซีกค่านส่งเสริมให้นักเรียนสามารถคิดและแสดงเหตุผลได้อย่างอิสระ	4.67	0.53	มากที่สุด	2
8. การจัดการเรียนรู้แบบซีกค่านส่งเสริมให้นักเรียนได้เลือกและตัดสินใจในการลงมือแก้ไขปัญหาได้อย่างมีเหตุผล	4.67	0.58	มากที่สุด	2
9. การจัดการเรียนรู้แบบซีกค่านส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีเหตุผล	4.79	0.47	มากที่สุด	1
รวมด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้	4.71	0.39	มากที่สุด	(2)

รวมทั้งหมด	4.73	0.35	มากที่สุด	
------------	------	------	-----------	--

จากตารางที่ 4 พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีก้าน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ($M = 4.73$, $S.D. = 0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่หนึ่ง ($M = 4.82$, $S.D. = 0.40$) รองลงมา ได้แก่ ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่สอง ($M = 4.71$, $S.D. = 0.39$) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเป็นลำดับสุดท้าย ($M = 4.67$, $S.D. = 0.43$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ เรื่องกฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีก้านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้แบบซีก้านนั้น มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน และกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางการคิดของนักเรียน โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง หรือค่านิยมของตนเอง ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบซีก้านสามารถช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการได้ อันประกอบไปด้วยความคิด 4 ลักษณะ ได้แก่ คิดถูกวิธี คิดตามหลักการ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดเร้ากุศล กล่าวคือ

ขั้นนำเสนอกรณีปัญหาและขั้นระบุประเด็นปัญหา ในขั้นนี้เป็นการฝึกให้นักเรียนได้รับรู้ข้อเท็จจริง ฝึกวิเคราะห์และระบุประเด็นปัญหาจากการรับรู้เรื่องราวผ่านสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง สมเหตุสมผลตามสภาพความเป็นจริง โดยครูอาจให้นักเรียนดูข่าว สารคดี หรือภาพยนตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางกฎหมายที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ปัญหาจากการรับรู้เรื่องราวได้อย่างถูกต้อง เพื่อนำไปสู่การระบุประเด็นการศึกษา

ขั้นแสดงจุดยืน ในขั้นนี้เป็นการฝึกให้นักเรียนอภิปรายสาเหตุของการกระทำหรือปัญหาที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล ตลอดจนค้นคว้าหาข้อเท็จจริงเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของตนเองได้ โดยผู้เรียนจะใช้การอภิปรายเพื่อเลือกจุดยืนที่อยู่บนพื้นฐานของค่านิยมอันดีของสังคม และยึดมั่นความยุติธรรมและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สำคัญ โดยการพิจารณาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา

ขั้นสำรวจจุดยืนที่เลือก เป็นการฝึกให้นักเรียนสามารถนำความรู้ หลักการ แนวคิดจากการศึกษาค้นคว้ามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยปรับให้เข้ากับบริบทของตนได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้ในการแก้ไขปัญหาที่พบเจอได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งในขั้นตอนนี้ครูจะสนทนาและใช้คำถามกับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนพิจารณาความคิดเห็นของตนเองอย่างถี่ถ้วน อย่างไร ซึ่งการใช้คำถามนั้นต้องเป็นไปเพื่อสนับสนุนในจุดยืนที่นักเรียนเลือก ในขั้นตอนนี้ครูจะต้องรักษาบรรยากาศทางการเรียนรู้ โดยเคารพทุกความคิดเห็นหลีกเลี่ยงการประเมินความคิดเห็นของผู้เรียน รวมทั้งช่วยพิจารณาว่าประเด็นต่างๆ ได้รับการสำรวจอย่างละเอียดแล้ว

ขั้นขัดเกลาและดัดแปลงเจตนา ในขั้นนี้เป็นการฝึกการพิจารณาโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ซึ่งในขั้นตอนนี้ครูต้องทำให้นักเรียนมีความต่อเนื่องของความคิด เพื่อที่ความคิดหรือแนวความคิดหนึ่งๆ จะถูกดำเนินไปสู่การสรุปเชิงตรรกะก่อนที่การโต้แย้งอื่นจะเริ่มขึ้น โดยนักเรียนจะรับฟังเหตุผลและการนำเสนอข้อมูลของนักเรียนคนอื่น ซึ่งนักเรียนจะต้องพิจารณาและคิดตามนักเรียนคนอื่นนำเสนอ เพื่อให้ได้มาซึ่งเจตนาของตนว่าจะยืนยันเจตนาเดิม หรือเปลี่ยนแปลงเจตนา และขั้นการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความหมาย และผลลัพธ์ เป็นการฝึกให้นักเรียนพิจารณาตามความน่าเชื่อถือของข้อมูล ข้อเท็จจริงของหลักกฎหมาย ผ่านกระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ ตลอดจนสามารถคิดหาแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมาย และสามารถปฏิบัติต่อสมาชิกคนอื่นในสังคมเพื่อได้ประโยชน์และความพึงพอใจร่วมกัน โดยไม่มีผู้ใดถูกสิทธิพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้กล่าวถึงความสำคัญของโยนิโสมนสิการว่า สังคมกำหนดคน และคนส่วนใหญ่จะถูกสังคมกำหนดเพราะว่าสังคมจะหล่อหลอมชีวิตของบุคคลแต่ละชีวิตด้วยเหตุปัจจัยจากสิ่งแวดล้อมภายนอก คนที่มีโยนิโสมนสิการ นอกจากจะสามารถใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อมภายนอกได้เป็นอย่างดีแล้ว กลับเป็นผู้ที่สามารถเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในสังคมและกำหนดวิถีสังคมได้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธนัท อุذن้อย ที่ศึกษาความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการเรื่องแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปัญหาสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างศรัทธา และโยนิโสมนสิการ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการของนักเรียนหลังเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ธนัท อุذن้อย, 2558)

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าผลการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกด้านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้เพราะรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกด้านมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีการใช้กระบวนการกลุ่มในการค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง และการอภิปรายกลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปและเจตนาของตนเอง ส่งผลทำให้นักเรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้รู้จักคิด มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตลอดจนยอมรับและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ผ่านกระบวนการคิดและตัดสินใจอย่างเป็นระบบมีเหตุผล ตลอดจนร่วมกันอภิปรายเพื่อคิดหาแนวทางในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่ผันผวนนี้ได้อย่างมีความสุขและสามารถปฏิบัติต่อสมาชิกคนอื่นในสังคม เพื่อได้ประโยชน์และความพึงพอใจร่วมกัน โดยไม่มีผู้ใดถูกสิทธิพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce, et al. ที่มุ่งจัดการเรียนการสอนที่มีพื้นฐานมาจากแนวคิดของสังคมที่ผู้คนมีความแตกต่างกันในด้านมุมมองและค่านิยม ซึ่งการแก้ปัญหาต่างๆ นั้นพลเมืองทุกคนต้องสามารถพูดคุยและเจรจากันเพื่อหาความสำเร็จของความแตกต่างนั้นได้ ซึ่งนักเรียนควรมีความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นสาธารณะได้อย่างมีเหตุผล มีเจตนาที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิดเรื่องยุติธรรมและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อให้ดำรงชีวิตในสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วนี้ได้ (Joyce, et al., 2009) ซึ่งผลการวิจัยที่เกิดขึ้นนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของพิทักษ์ชัย บรรณาลัย ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบซีกด้านที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องอิทธิพลของสื่อและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลวิจัยพบว่า คะแนนผลการเรียนรู้โดยเฉลี่ยหลังการทดลองในกลุ่มทดลองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

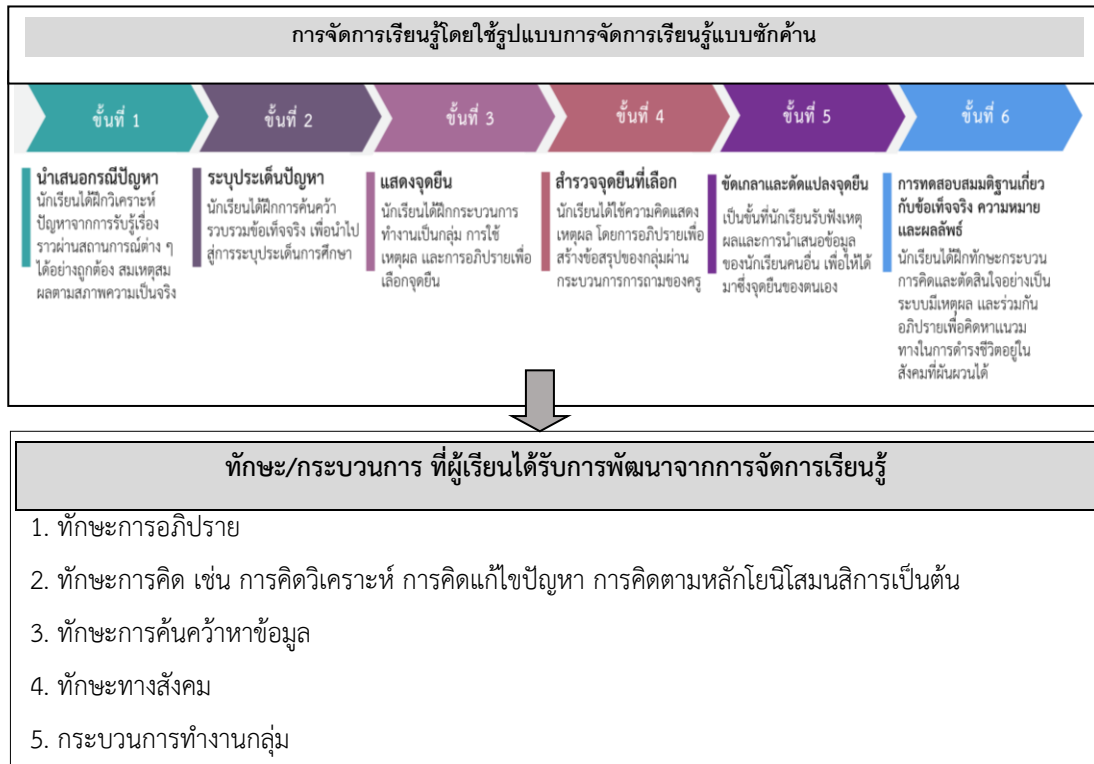
เมื่อเทียบกับก่อนการทดลอง ในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างที่มีนัยสำคัญ นอกจากนี้คะแนนผลการเรียนรู้โดยเฉลี่ยหลังการทดลองยังสูงกว่าในกลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม (พิทักษ์ชัย บรรณาลัย, 2564)

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในลำดับที่หนึ่ง โดยมีความเห็นว่า การจัดการเรียนรู้เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่แท้จริง ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างนักเรียนกับนักเรียนและนักเรียนกับครู กระบวนการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และความคิดเห็นซึ่งกันและกันตลอดจนรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น และมีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนทางการคิด กล้าแสดงออก และเชื่อมั่นในตนเอง จากการวิเคราะห์ และอภิปรายเพื่อหาจุดยืนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีกลุ่มคอนสตรัคติวิซึม ที่กล่าวว่า ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสนำความรู้ในบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งทางสังคมถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างความรู้ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และบุคคลอื่นๆ จะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนกว้างขึ้น ชับซ้อนขึ้น และหลากหลายขึ้น (วัชรภรณ์ ประภาสะโนบล, 2564)

ส่วนในด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ด้านประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้ โดยมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถคิดและแสดงเหตุผลได้อย่างอิสระ โดยผ่านการพิจารณาตามความเป็นจริง วิเคราะห์สถานการณ์ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้ นักเรียนอาจตระหนักถึงความสำคัญว่าในการดำเนินชีวิตนั้นทุกคนไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาได้ แต่หากเกิดปัญหาขึ้นแล้ว เราจะมีวิธีการรับมือกับปัญหานั้นหรือแก้ไขปัญหานั้นอย่างถูกต้องและเหมาะสมได้อย่างไร จึงส่งผลให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของพระพุทธมกุณณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ที่กล่าวถึงโยนิโสมนสิการว่า เมื่อใดที่เด็กมีโยนิโสมนสิการแท้จริงแล้ว เด็กจะสามารถเอาประโยชน์ได้จากทุกสิ่งทุกอย่างแม้จากสิ่งที่เลวร้ายที่สุด (พระพุทธมกุณณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551) และสุดท้ายได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความเห็นว่า ในการจัดการเรียนรู้นั้น ข้อจำกัดที่พบคือ นักเรียนมีเวลาในการสืบค้นข้อมูลอย่างจำกัด ตลอดจนบางประเด็นเมื่อมีการซักค่านเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปและจุดยืนที่เลือก นักเรียนจะมีการโต้เถียงกัน อันเนื่องมาจากความเห็นต่างของบุคคล หรือเกิดข้อขัดแย้งในตนเอง เช่น ในการพิจารณาคดีอุทลุม ซึ่งเป็นคดีที่บุตรไม่สามารถฟ้องร้องบุพการีได้ นักเรียนจะเกิดความขัดแย้งในตนเองขึ้นในเรื่องของจารีตกับหลักกฎหมายนั่นเอง ซึ่งนักเรียนจะพยายามพิจารณาความคิดของตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็จะยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วย จึงส่งผลให้นักเรียนสามารถพัฒนาความคิดตามหลักโยนิโสมนสิการได้เป็นอย่างดี

องค์ความรู้ใหม่

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค้ำ (Jurisprudential Inquiry Model) คิดค้นโดย Joyce, et al. นั้นจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการได้ตลอดจนพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ ได้ ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค้ำ

บทสรุป

นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค้ำ มีความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ และ ผลการเรียนรู้ เรื่อง กฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัว หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบซีกค้ำ โดยภาพรวมและในรายด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบซีกค้ำนั้น มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน และกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางการคิดของนักเรียน โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ประเด็นเนื้อหาที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้นั้นควรเป็นประเด็นปัญหาสาธารณะ ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน และเป็นเรื่องใกล้ตัวของนักเรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจให้แก่ นักเรียน

2. ครูจำเป็นต้องมีทักษะในการตั้งคำถามและใช้คำถาม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุและผล ซึ่งครูอาจจะต้องเตรียมคำถามให้มากพอที่จะกระตุ้นความรู้ของนักเรียนได้

3. ประเด็นปัญหาที่ครูนำมาเสนอนั้นควรเป็นเรื่องที่นักเรียนมีพื้นฐานความรู้มากพอสมควรที่จะสนับสนุนให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ แสดงความคิดเห็น และร่วมอภิปรายได้อย่างมีเหตุผล แต่หากเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่นักเรียนยังขาดประสบการณ์อยู่มาก ครูจึงจำเป็นต้องเตรียมเอกสารแหล่งข้อมูลให้มากพอ เพื่อให้นักเรียนจะได้สะดวกในการสืบค้นข้อมูลในการเรียนรู้

4. ครูจำเป็นต้องคำนึงถึงการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียนกับนักเรียนและนักเรียนกับครู ต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น และในขณะเดียวกันต้องเคารพความเห็นต่างของนักเรียนคนอื่นด้วย

5. ในการสนทนาซักถาม หรืออภิปรายร่วมกันนั้นต้องมีความเป็นกัลยาณมิตร ครูต้องช่วยกระตุ้นให้นักเรียนคิดอย่างต่อเนื่องแต่ไม่กดดันเกินไป เพื่อให้นักเรียนได้พิจารณาประเด็นปัญหาอย่างรอบด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 24 พ.ย. 2566 จาก <https://www.moe.go.th/backend/wp-content/uploads/2020/10/1.-พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ-พ.ศ.2542-ฉ.อ.พ.ด.พ. pdf>
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2540). *พระบรมราโชวาท*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2566 จาก <http://www.kingrama9.chula.ac.th/kings-guidance/167>
- ธนัท อุฒน้อย. (2558). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดตามหลักโยนิโสมนสิการเรื่องแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปัญหาสังคม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยการสร้างศรัทธา และโยนิโสมนสิการ. *ปริญญา นิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากรนครปฐม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ เอส. อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดัก.
- พระอธิการกิตติศักดิ์ สุธีโร. (2561). โยนิโสมนสิการ: หลักการคิดที่เหมาะสมกับคนไทยในยุค 4.0. *วารสารพุทธศิลปกรรม*, 1(2): 87-100.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิทักษ์ชัย บรรณาลัย. (2564). ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบซักค้านที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องอิทธิพลของสื่อและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 49(4): 1-12.

- วัชรภรณ์ ประภาสะโนบล. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 11(2): 8-23.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2566). *การแถลงข่าวผลการประเมิน PISA 2022*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 10 ธันวาคม 2566 จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/>
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2562). *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2566 จาก https://www.watnyanaves.net/th/book_detail/583
- Joyce, B., et al. (2009). *Models of Teaching* (8th ed.). Boston: Allyn & Bacon is an imprint of Pearson.

